

ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ

I

ΑΙ ένορια καὶ ἡμῶν σχολαὶ ἐσπαργανώθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν πτέρυγα τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς κελλίων πενιχρῶν καὶ ἐντὸς τοῦ αὐλογύρου τῆς, καὶ διὰ τοῦ δίσκου τῆς Ἐκκλησίας ἐγαλουχήθησαν.

Καὶ ὅταν ἡλικιωθεῖσαι ἐστεγάζωθησαν ὑπὸ κτίρια εὐπρεπέστερα, πάλιν ἐκ τοῦ δίσκου αὐτοῦ συντηροῦνται μέχρι σήμερον. Ἄλλ' ἢ πρὸς βελτίωσιν τῶν ἀναγκαστικῶν τῶν δαπανῶν αὐξήσεις ἀπῆται ἐφεύρεσιν πόρων ἐκτάκτων. Καὶ οἱ πόροι εὗρέθησαν, ὀργανωθέντων δημοσίων χορῶν προσωπιδοφόρων κατὰ τὴν τρελὴν ἐποχὴν τῶν ἀπόκρεων.

Οἱ πρῶτοι ἐν Κωνσταντινουπόλει δημόσιοι χοροὶ προσωπιδοφόρων ἐδόθησαν πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος, μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, ὑπὲρ **φιλανθρωπικῶν σκοπῶν**. Ὁφείλοντο δὲ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Μασωνικῆς Λέσχης, ἣτις ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς, ἔχουσαν διπλοῦν ἔμβλημα **ἀνεξιδροσκειᾶς καὶ φιλανθρωπίας**, ἐστρατολόγησε τὸ ἄνθος ἐξ ὅλων τῶν ἐθνικοτήτων καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς τότε Βεζύρας Ρεσῆτ, Φουάτ καὶ Ἀλῆ, κ' ἐγένετο κατόπιν φαεινὸν ὑπόδειγμα πρὸς ἱδρυσιν τῶν ἡμετέρων Ἀδελφοτήτων, Συλλόγων καὶ Λεσχῶν.

Καὶ εἶδον οἱ τότε Ἐφοροὶ ὅτι ἦσαν καλοὶ καὶ εἶπον : « Ἄς δώσωμεν καὶ ἡμεῖς χοροὺς ὑπὲρ τῶν σχολείων μας ». Ἐκτοτε ἐπληθύνθησαν οὗτοι, ἐμφανιζόμενοι ἐτησίως εἰς τακτικὴν περίοδον τῆς κοσμικῆς ἡμῶν κινήσεως μετὰ τὴν ἀστρονομικὴν ἀκρίβειαν τοῦ οὐρανόου κόσμου.

Ἡ φιλεκπαιδευτικὴ λοιπὸν κίνησις συνεδράσθη ῥυθμικῶς μετὰ τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ὀρχήσεως. Διὰ τῆς ἐπινοήσεως ταύτης οἱ

Κωνσταντινουπολίται ἀνεδειχθήσαν φιλομουσότατοι ἀπάντων, ὡς μιμηθέντες καθ' ὅλα τὰς Μούσας εἰς τὰ γράμματα, τὴν μουσικὴν καὶ τὸν χορὸν.

Ἰσως ἡδύνατό τις νὰ ἐρωτήσῃ: Διατί ἀπὸ τὴν τριπλὴν αὐτὴν ὑπόστασιν τῆς φιλομουσίας δὲν ἀκούεται πάντοτε ἡ ἁρμονία; Τί ζητεῖ ἡ προσωπίς καὶ ἡ ἀπόκρως εἰς τὸν χορὸν τῆς παιδείας; Μὲ τὰ σύμβολα αὐτὰ τίνες ἐδῶ τίνας ἀπατοῦν;

Τοιαῦται ἐρωτήσεις θὰ καθίστων τὴν παραφωνίαν ὀξυτέραν καὶ προτιμότερον νὰ μὴ τὰς κάμνη κανεῖς. Διότι ἐπὶ τέλους πολλοὶ τραγουδοῦν παρὰ μέλος καὶ χορεῖουν ἄνευ ῥυθμοῦ καὶ χρόνου, καὶ ὁμως πάλιν εὐχαριστοῦνται καὶ διασκεδάζουν. Ἄλλως τε, ἀφοῦ ὁ σκοπὸς τῆς ἀργυρολογίας ἐπιτυγχάνει, περιττὴ ὅλως ἡ πολυπραγμοσύνη περὶ τῶν μέσων. Μήπως ὅλοι δὲν εὐφημοῦν καὶ δὲν χάσκουν πρὸ τοῦ πλούτου, χωρὶς νὰ ἐξετάζῃ κανεῖς διὰ τίνων περιδρόμων διήλθεν ὁ συναθροίσας αὐτόν;

Καίτοι παραπονούμεθα πικρῶς κατ' ἔτος ἐπὶ τῇ ἀσκουμένη διὰ τῶν πολλῶν χορῶν φορολογίᾳ, τὰ παράπονά μας καταντοῦν τυπικὰ ὅλως καὶ ἄτονα, ὡς πᾶσα μεμψιμοιρία καθ' ἑξὶν γινομένη ἀποβάλλει τὴν ἀξίαν τῆς. Οἱ χοροὶ τόσον βαθέως εἰσεχώρησαν εἰς τὰ ἥθη μας καὶ τόσον στενῶς συνεδέθησαν μὲ τὰς ἄλλας ἡμῶν ἑξεις, ὥστε ἂν αἴφνης κατηργοῦντο, ἀναστάσεις καὶ δεινὴ σταυροφορία θὰ ἡγείρετο κατὰ τῶν αἰτίων τῆς καταργήσεως.

Ἡ νεολαία τότε καὶ τῶν δύο φύλων θὰ ἥστραπτε, θὰ ἐδρόντα καὶ βροχὴ δακρύων θὰ ἡκολούθει. Τὰ τέκνα θὰ κατηγόρουν τὸν πατέρα ἐπὶ ἀναλγησίᾳ πρὸς τὰ ἐκπαιδευτικὰ τοῦ γένους, καὶ ἐν ὀνόματι τῆς κινδυνευούσης ἐθνικῆς παιδείσεως θὰ διεμαρτύροντο οἱ νέοι ὅλοι καταπόρφυροι ἐξ ἀγκυακτῆσεως διὰ τὴν ἀπώλειαν εὐφροσύνων διασκεδάσεων.

Ἀδύνατον ν' ἀνθέξουν εἰς τοιαύτην κατακραυγὴν οἱ τὰ κοινὰ διέποντες· διότι οἱ μὲν ἄνδρες, συνειθισμένοι ὡς μέλισσαι νὰ συνάζουν τὸ μέλι διὰ τοὺς μικροὺς κηφῆνας των, δὲν θέλουν νὰ τοὺς πικράνουν· οἱ δὲ γέροντες, αἰσθανόμενοι ὅτι θὰ ἦτο πολὺ μελαγχολικὴ ἡ δύσις τοῦ βίου των ἄνευ τοῦ ἱλαροῦ φωτός τῆς νεότητος καὶ μὴ ἔχοντες πλέον ἰδίας ὀρέξεις, γίνονται συνήγοροι τῆς ὀρέξεως τῶν νέων. Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν διατηροῦνται ἐν ἐνεργείᾳ οἱ χοροὶ πρὸς χαρὰν τῆς νεολαίας, ἥτις τότε κυρίως διασκεδάζει λαμπρά, ὅταν ἄλλοι καταβάλλουν τὰ ἔξοδα.

Οἱ φιλεκπαιδευτικοὶ χοροὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ταχυτέραν τῶν ἡθῶν ἀλλοίωσιν, ἠῤῥξῃσαν τὴν κοινωνικότητα ὅλων, προσέδωκαν μείζονα ἐλευθερίαν εἰς τὸ ὥραϊον φύλον, ἐπέτειναν τὴν φιλοκαλίαν τοῦ καὶ παρήγαγον νέους τύπους γυναικείου, ὅσους δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχωμεν ἄλλοτε.

II

Αἱ ἐπιτροπαὶ συνέκιντο κατ' ἀρχὰς ὑπ' ἀνδρῶν μόνον· ἀλλ' αἱ εἰσπράξεις ἤλαττοῦντο. Πολλοὶ τῶν φορολογουμένων ἤρνοῦντο, οἱ

μὲν ἤρωδες, οἱ δὲ θρασέως· ἄλλοι ἐδέχοντο ὑπὸ τὸν ὄρον ἀνταλλαγῆς εἰσιτηρίου πρὸς ἄλλου χοροῦ εἰσιτήριον· καὶ ἄλλοι ἐκλείον ἀποτόμως τὴν θύραν κατὰ πρόσωπον. Τότε φαεινὴ τις ἰδέα αἴφνης ἀνέλαμψε.

— Πρέπει ν' ἀναλάβουν αἱ γυναῖκες τὴν φορολογίαν αὐτὴν, εἶπον οἱ ἄνδρες. Εἴμεθα φύσει φόρου ὑποτελεῖς πρὸς τὰς μητέρας, τὰς ἀδελφάς, τὰς συζύγους καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν καὶ ἱποτικώτατα θὰ δώσωμεν τὴν λίραν μας, ὅταν μᾶς τὴν ζητῇ ἡ ἀθρὰ γυναικεία χεὶρ. Οὕτω θ' ἀνοίγονται πολλὰ βαλάντια τέως κλειστά καὶ θὰ κλείωνται ὅλα τὰ στόματα τῶν βαναύσως ἀρνούμενων.

Ἦτο κάπως τολμηρὰ ἡ καινοφανὴς πρότασις τοῦ νὰ σύρωμεν τὰς γυναῖκας εἰς τὰς ἀγυῖας τοῦ Γαλατᾶ καὶ τῆς Πόλεως, οἶνει πρὸς ἔφοδον κατ' ἐχθρικῶν ἐπάλξεων, διὰ ν' ἀντικρύσουν τὸ πῦρ τῆς ἀρνήσεως αὐταὶ αἱ ἀριστοτέχνιδες τῆς ἀρνήσεως, αἱ ἐξ ἐμφύτου γνωρίζουσαι νὰ προκαλοῦν δι' αὐτῆς ἄλλο πῦρ φοβερώτερον.

Αἱ γυναῖκες ἐδέχθησαν καὶ ἀπέδειξαν ἴσην δεινότητα ἐν τε τῇ ἀμύνῃ καὶ τῇ ἐπιθέσει. Αἱ εἰσπράξεις ὑπερέβησαν πᾶσαν προσδοκίαν· μεθ' ὅλον δὲ τὸν ἔκτοτε συναγωνισμόν πολλῶν ὁμοειδῶν ἐπιδρομῶν διατηροῦνται ἀκμάζουσαι.

Τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς δράσεως ἔφερε τὴν γυναῖκα εἰς τὴν καρδίαν τῆς ἀγορᾶς. Ἡ γυνὴ κατῆλθεν ἐκεῖ, ἔχι διὰ ν' ἀγοράσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ πωλήσῃ, καὶ εἶδε τὸν ἄνδρα ἐν τῇ ἀγοραίᾳ ἀσχολίᾳ του ἐξαφνιζόμενον εἰς τὴν παρούσαν κομφοστάτων κυριῶν καὶ εὐγενικώτατα ὑποκλινόμενον εἰς τὰ μειδιάματα καὶ τὰς θελήσεις των. Καὶ ὁ ἀγροικότερος ἐφιλοτιμεῖτο νὰ φανῇ γενναῖος ἢ τοῦλάχιστον εὐγενής, ἀδιάφορον ἂν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν των ἐπανέρχεται καλπάζον τὸ ἀγροῖκον καὶ ἀγοραῖον ἦθος τοῦ εἰς βάρος τῶν ἀνθρώπων τοῦ μαγαζείου του.

Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐκλογὴν πρρέκυψαν ἀξιώσεις προτιμήσεως, φιλοδοξίας καὶ ἔριδες περὶ βαθμολογίας τῶν προσόντων. Ἡ περὶ κάλλους ἔρις ἦλθε πρώτη, φυσικὰ, κατὰ λόγον ἀρχαιότητος, χρονολογουμένη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐρρίφθη τὸ μῆλον εἰς τὰς τρεῖς θεάς τῆς μυθολογίας. Ἐκτοτε μετεδόθη εἰς τὰς θνητάς καὶ λόγῳ τῆς θείας καταγωγῆς ἐγενεν ἄθάνατος. Διὸ καὶ σήμερον ἀρκεῖ νὰ συνέλθουν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τρεῖς θέσποιναί, ὅπως ἀνάψῃ ἀμέσως ἡ αὐτὴ ἔρις, χωρὶς νὰ περιμένουν αἱ εὐλογημένα νὰ ταῖς ῥιφθῇ τοῦλάχιστον κανὲν μῆλον.

Πρὸς κατεύναςιν τῶν ἀξιώσεων καὶ τῶν φιλοδοξιῶν τούτων ὤμλησεν ἡ Κοινότης ἐν ὀνόματι τοῦ σχολείου πρακτικώτατα καὶ εἶπεν ἀπεριφράστως :

— Ἐν κριτήριον, κυρία μου, ἔχομεν πρὸς δικαίαν βαθμολογίαν τῶν προσόντων καὶ ἀξιώσεων ἐκάστης, τὸ *χοῦμα*. Μὲ αὐτὸ μετράτε σεῖς τοὺς ἄνδρας, μὲ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς θὰ σᾶς μετρήσωμεν. Ὅσαι λοιπὸν συναΐζουν περισσότερον ὑπὲρ τοῦ χοροῦ, αὐταὶ ἔχουν δίκαιον καὶ αὐτάς θὰ προτιμῶμεν.

Αἱ ὑποψήφιοι, μετὰ τινὰς προκλητικὰς μορφασμοὺς καὶ δαγκά-

ματα καὶ κοκκινίσματα χειλέων, ἐνέδωκαν ἀλλὰ μὲ τὴν ῥητὴν ἐπι-
φύλαξιν, ὅπως τὸ κριτήριον ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ ὀλικοῦ ἀκαθαρίστου
ποσοῦ τῶν εἰσπραττομένων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ καθαροῦ προϊόντος τοῦ
χοροῦ. Ἡ παρατήρησις τῶν κυριῶν ἦτο δηκτικὴ ἅμα καὶ εὐλογος.
Διότι τὸ καθαρὸν προϊόν συνέδη πολλάκις νὰ ᾔηνε τὸ μᾶλλον...
ἀκάθαρτον ἕνεκα πολλῶν ἐξόδων ἀδικαιολογήτων εὐθυνόντων τοὺς
ἄνδρας, καὶ διότι ἐπὶ τέλους ἦλθεν ἡ σειρὰ των νὰ φανοῦν καὶ αὐταὶ
ἅπαξ ἀντὶ καταναλωτριῶν παραγωγοὶ καὶ νὰ ὀμιλήσουν δικαιομα-
τικῶς περὶ φειδοῦς καὶ οἰκονομίας. Τῷ ὄντι ὅστις ἔρχεται ἐκ τῆς
ἀγορᾶς κομίζων χρήματα κτηθέντα ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου ἢ τῶν
ποδῶν, ποῦ εἶνε κάποτε ἀνώτεροι τῆς κεφαλῆς καὶ μᾶλλον προσο-
δοφόροι, αὐτὸς πάντοτε δικαιούται — ἀδιακρίτως γένους καὶ ἡλι-
κίας — νὰ ὀμιλῇ περὶ οἰκονομίας καὶ νὰ κάμνῃ παρατηρήσεις.

III

Ὁ χρυσὸς τάχιστα ὑπέδειξε ποῖα τὰ προτιμητέα προσόντα ἐν τῇ
ἐκλογῇ τῶν γυναικείων ἐπιτροπῶν. Τὸ σεβάσιμον τῆς ἡλικίας, τὸ
ἐπιβάλλον ὄνομα, ἡ σεμνότης, τὸ ὀλιγόλογον, ἡ σοβαρότης καὶ ἡ
αἰδημοσύνη ὑπεχώρησαν εἰς τὴν νεότητά καὶ τὸ κάλλος, εἰς τὴν
ζωηρότητα καὶ τὴν εὐφυΐαν, εἰς τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν πολυλογίαν
καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ γαλλίζον θράσος, τὸ *coupet*.

Ὁ χρυσὸς συνάμα κατέδειξεν, ὅτι δὲν ἔχει πλέον πέρασιν τὸ
ἀρχαῖον γνωμικὸν «γυναίξι κόσμον ἢ σιγὴν φέρει», οὐδὲ τὸ ἀπό-
φθεγμα τοῦ Περικλέους ὅτι μεγίστη δόξα τῆς γυναικὸς εἶνε νὰ
οἰκουρῇ καὶ νὰ γίνεται ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερος λόγος μεταξὺ
τῶν ἀνδρῶν πρὸς ἔπαινον ἢ κατηγορίαν τῆς. Ἐπόμενον ἦτο ν' ἀνα-
τραπῶσι τ' ἀποφθέγματα ταῦτα, ἀφοῦ ἀνετράπησαν οἱ ὅροι τοῦ
βίου. Ἀλλως τε ἔζησαν τόσους αἰῶνας καὶ ἦτο καιρὸς των πλέον
ν' ἀντικατασταθοῦν δι' ἄλλων συμφωνοτέρων πρὸς τοὺς νέους συρ-
μούς, ὡς γίνεται διὰ πᾶσαν ἀπληροθυμίαν ἐπίπλωσιν τῶν αἰθουσῶν
μας. Καὶ ἤδη τὸ πρῶτον γνωμικὸν ἀνακαινισθὲν ἔχει οὕτω: «τοῦ
κόσμου αἱ γυναῖκες σιγὴν δὲν ὑποφέρουν»· τὸ δὲ δεῦτερον: «Μεγί-
στη δόξα τῆς γυναικὸς εἶνε νὰ μένῃ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον
ἐν τῷ οἴκῳ τῆς καὶ νὰ γίνεται περὶ αὐτῆς ὅσον τὸ δυνατόν περισ-
σότερος λόγος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων».

Τίς ἐκ τῶν προπάππων ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι αἱ ἐγγοναὶ των,
ὥπλισμένα διὰ τοιούτων ἀγχεμάχων γνωμικῶν τελευταίας ἐφευρέ-
σεως, θὰ κατήρχοντο εἰς τὴν ἀγοράν, θὰ εἰσήρχοντο θαρραλέως εἰς
ὅλα τὰ μαγαζεῖα, εἰς ὅλα τὰ χάνια καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα, θὰ
συνήπτον ὀμιλίας καὶ συζητήσεις μετὰ γνωστῶν καὶ ἀγνώστων
ἀνδρῶν, θὰ ἐχαριεντίζοντο, θὰ ἐσκόρπιζον εἰς ξένους τὰ γλυκύτερα
μειδιᾶματα καὶ τὴν μελωδικωτέραν των λαλιάν καὶ θὰ ἐπεδείκνυνον
θησαυροὺς πνεύματος καὶ θελκτικωτάτων τρόπων;

Πολλοὶ ἐκστατικοὶ εἰς τὴν αἰφνιδίαν ἐμφάνισιν τῶσων χαρισμα-
των, ὅχι μόνον προθυμότατα ἐλάμβανον τὰ προσφερόμενα εἰσιτήρια,

ἀλλὰ καὶ θαμβωμένοι ἐκ τῆς ὀπτασίας οἴονεῖ διατπόντων ἀστέρων ἐμακάριζον τοὺς συζύγους, ἐνῷ αὐτοὶ κινούντες τὴν κεφαλὴν ἡπτόρουν καὶ ἐξίσταντο πῶς δημοσίᾳ θαυμάζονται χαρίσματα ἢ ὅλως ἀνύπαρκτα ἢ μετὰ πολλῆς φειδωλίας μεταδιδόμενα εἰς τοὺς ἰδίους. Καὶ ἠκούσθη ποτὲ σύζυγος εἰς τὸν ἐπαινοῦντα τὴν συμβίαν διὰ τὴν συναρπάζουσαν γλυκύτητα τῶν τρόπων τῆς, ν' ἀπαντήσῃ στενάζων :

— Καὶ δὲν ἦτο καλλίτερα μέρος τῆς γλυκύτητος ποῦ χύνεται εἰς τὴν ἀγοράν, νὰ κρατήσῃ δι' ἐμένα ;

Οὗτος ὁμως ἡγγνόει, φαίνεται, ὅτι καὶ ἕτερον πανάρχαιον γνῶμικόν : « τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δῆμῳ » ἐκ τῆς πολλῆς τριβῆς κατέστη ἄχρηστον, χρησιμοποιοῦμενον ἀντιστρόφως : « τὰ ἐν δῆμῳ μὴ ἐν οἴκῳ », ἀπαράλλακτα ὅπως μερικῶν παλαιῶν ἀλλὰ γερῶν ὑφασμάτων χρησιμεύει πολλάκις ἡ ἀνάποδὴ των. Καὶ τοῦτο εὐλόγως, διότι τὰ νεώτερα ἡμῶν ἤθῃ ἐξωθοῦν τόσον πολὺ τὴν γυναῖκα ἐκτὸς τοῦ οἴκου, ὥστε δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ γίνῃ... τοῦ δρόμου. Ἦδη ἐγένετο δημοφιλέης. Ἄλλ' αἱ φιλικαὶ σχέσεις μετὰ τοῦ δήμου δὲν ἀρέσκουν εἰς τὸν οἶκον καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἐν δῆμῳ δὲν συμφέρει πλέον νὰ λέγωνται ἐν οἴκῳ.

Ἡ εἰς τὴν ἀγοράν ἀκόδοις πρὸς ἄγραν χρήματος γίνεται συνήθως καθ' ὁμάδας ἐκ τριῶν κυριῶν συνοδευομένων ὑπὸ δύο νεαρῶν ὑπασπιστῶν. Οὗτοι, ἐνόσφ ἢ συνοδεία διέρχεται ὁδοὺς καὶ στενωποὺς ἢ ἀνέρχεται κλίμακας, ἐκτελοῦν χρέη προσκόπων, οὐραγῶν δέ, ὅταν ἡ συνοδεία εἰσορμήσῃ εἰς τὰ γραφεῖα, καὶ βωδῶν προσώπων, ὅταν μετὰ τοὺς πρώτους ἀκροβολισμοὺς ἄρχεται ἡ τακτικὴ πολιορκία μὲ τὰ ὁμαδὸν πυρὰ τῆς γυναικείας διαλεκτικῆς. Τὴν κυρίαν λοιπὸν μάχην διεξάγουσιν αἱ τρεῖς Χάριτες μὲ πολλὴν εὐρεσιλογίαν, ζωνρότητα καὶ ψυχολογικὴν τέχνην. Ἀποτελοῦν σύμπλεγμα τριῶν Χαρίτων, καὶ ὅταν μένος Ἀρτέμιδος τὰς καταλαμβάνῃ ἐν τῇ ὁρμητικῇ κυνηγεσίᾳ τοῦ χρήματος, τὸ ὁποῖον δειλότερον λαγῶν κρύπτεται εἰς τὰ θυλάκια καὶ τὰ ταμεῖα. Μόνον οἱ ἐξηνταβελῶναι καὶ οἱ φαινομενικῶς εὐποροὶ τὰς βλέπουν ὡς τρεῖς Ἐρινύδας, τὰς τρέμουν καὶ μὲ πάντα τρόπον προσπαθοῦν νὰ τὰς ἀποφύγουν.

Αἱ ἐπιδρομαὶ γίνονται πεζῇ, πολλάκις ὁμως καὶ ἐφ' ἁμάξης, ὅτε διαψεύδεται ἄλλη λαϊκὴ παροιμία· διότι καὶ ἐφ' ἁμαξῶν ὀχοῦμεναι αἱ Ἀρτέμιδες συλλαμβάνουν ὠκύποδας λαγῶν καὶ οὐκ ὀλίγους ἀγριοχοίρους.

Κατὰ τῆς πονηρίας μερικῶν καταστηματαρχῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῆς συμμορίας, ἐπινεῖται πονηρία μεγαλύτερα. Ἐὰν τὸ μαγαζίον ἔχῃ δύο εἰσόδους καὶ τὸ χάνιον δύο κλίμακας, ἢ ἐπιθεσις γίνεται στρατηγικῶς δι' ἀποσπασμάτων ἐξ ἀφοτέρων τῶν μερῶν συγχρόνως, καὶ ὁ φεύγων συλλαμβάνεται καὶ πληρώνει ἅψι περισσότερον ἐκ φιλοτιμίας καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ δραπετεύσεως. Ἐὰν διεκφυγῇ, ἐκεῖναι ἐπανερχονται βραδύτερον καὶ τὸν συλλαμβάνουν ἀμερίμνως καθήκονον. Ἐν γένει ἢ ἐπίσκεψίς των ὁμοιάζει μᾶλλον... *ἐπίσκηψιν*.

Ἀρειμανιώτερον ὁμως προσβάλλονται ἀπὸ τινος οἱ φορολογητέοι.

ἐν μέσῃ ὁδῷ. Αἴφνης κυκλώνεσθε ὑπὸ τῶν Χαρίτων καὶ σχηματίζετε σεῖς μὲν τὸ ἀκίνητον κέντρον, ἐκεῖναι δὲ τὴν κινουμένην περιφέρειαν τοῦ κύκλου. Οἱ δύο δορυφόροι συνεφάπτονται, πᾶσα συγκοινωνία σας διακόπτεται, παύει ἡ κυκλοφορία τοῦ πεζοδρομίου καὶ τὸ συνωστίζόμενον ἀμφοτέρωθεν πλήθος τῶν διαβατῶν παρίσταται ὡς πρόχειρον ἀκροατήριον γελῶν μὲ τὸν ζωηρὸν διάλογόν σας. Δὲν τελειώνει ἡ ὑπαίθριος παράστασις, ἐὰν δὲν πληρώσετε. Ἐπληρώσατε; παύει ἀμέσως, ἐνῷ συνήθως πληρώνει κανεῖς διὰ ν' ἀρχίσῃ. Ἀποκαθίσταται τότε ἡ διακοπεῖσα συγκοινωνία, διαλύεται τὸ πλήθος καὶ σεῖς ἀπολύεσθε καταπόρφυρος ἐκ συγκινήσεως διὰ τὴν ἀνωφελῆ σας ἄμυναν.

VI

Ἄλλ' αἱ δραματικώτεραι σκηναὶ ἐκτυλίσσονται ἐντὸς τῶν γραφείων, δσάκις προβάλλεται ἐπίμονος ἄρνησις. Αἱ κυραὶ θεωροῦν τὸ πρᾶγμα ὑπέρδεινον καὶ προσωπικὴν των προσβολήν, δσάκις ἀπέρχονται μὲ χεῖρας κενάς, ὅπερ σπανίως συμβαίνει· διότι τοσαύτην ἐπιμονὴν καὶ ἀντοχὴν ἀναπτύσσουν καὶ τόσα ἐξευρίσκουν τεχνάσματα, ὥστε ἡμερόνουν καὶ τοὺς ἀτιθασσοτέρους.

Ἐμπορὸς τις τοῦ Γαλατᾶ ἐδέχθη ποτὲ φιλοφρόνως ἀλλ' ἐπὶ ποδὸς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν κυριῶν. Ἀποφασισμένος ὅμως νὰ μὴ ἐνδώσῃ τὴν φορὰν ταύτην, ἀντέτασσε γενναίαν ἄρνησιν εἰς τὸν χεῖμαρρον προτροπῶν, κολακειῶν, παρακλήσεων καὶ ἀγκισμάτων, καὶ ἴσῃ ἐπιμονὴν εἰς τὴν ἐπιμονὴν των. Τὴν ἄρνησίν του ἀπετέλουν φράσεις σύντομοι καὶ μονοκόμματοι, ὡς ὀγκόλιθοι: οἶον — Δὲν ἐμπορῶ ἐφέτος — Ἀδύνατον· μὴ ἐπιμένετε. — Ὅχι. — Ἀδύνατον, σὰς εἶπα — Ἐχω καὶ πένθος — Σὰς ὑπόσχομαι τοῦ χρόνου, νὰ εἴμεθα καλὰ.

Αἴφνης μία τῶν κυριῶν συλλαβοῦσα εἰς τὸν ἀέρα τὴν τελευταίαν περὶέσσαν φράσιν φωνάζει: — Ἐγὼ ὅμως δὲν εἶμαι καλὰ!

Καὶ πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πολυθρόνας ἡμιλιπόθυμος. Αἱ ἄλλαι τὴν μιμοῦνται, καὶ αἱ τρεῖς ὁμοῦ πικρῶς ἐλέγχουν τὸν ἔμπορον ὅχι πλέον διὰ τὴν παράλογον ἐπιμονὴν του, ἀλλὰ διὰ τὴν ἑλλειψιν ἀδρότητος πρὸς γυναῖκας, τὰς ὁποίας βλέπει ἀπηυδαγμέναις ἐκ κοπώσεως ὅχι βέβαια δι' ἀτομικὴν των κερδοσκοπίαν, ὡς κοπιᾷζει ἐκεῖνος, καὶ ὅμως κρατεῖ ὀρθίας τόσῃν ὥραν, χωρὶς νὰ τὰς εἰπῇ: καθήστε, καὶ χωρὶς νὰ σκεφθῇ νὰ ταῖς προσφέρῃ κανὲν ἀναψυκτικόν. Δηλοῦσι δ' ἐπὶ τέλους ὅτι πρὸς ἱκανοποίησίν των δὲν φεύγουν, ἀν δὲν λάβουν μίαν λίραν τοῦλάχιστον καὶ τὰ ἀναψυκτικά, καὶ ὅτι τοῦ κάμουν τὴν χάριν νὰ μὴ ἐπιμείνουν εἰς τὴν πώλησιν καὶ ἐνὸς θεωρείου τριῶν λιρῶν, διότι εἶχε τὴν καλὴν τύχην νὰ πενθῇ ἐφέτος.

Ἐμβρόντητος ἐπὶ τῇ τολμηρᾷ ἀποφάσει πρὸς ἐγκατάστασιν πολύωρον ἐντὸς τοῦ γραφείου του, καὶ φοβούμενος θύελλαν ἐκ τοῦ νέου τόνου τῆς συνδιαλέξεως, ἐσκέφθη πρὸς στιγμὴν ν' ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ἐνθυμηθεῖς ὅτι εἶχε νὰ πληρώσῃ συναλλαγματικὰς καὶ θὰ ἐγένετο διαμαρτύρησις αὐτῶν κατὰ τὴν ἀπουσίαν του, ὡς συνέδη πέρυσιν εἰς ἄλλον ἔμπορον, ἔλαθεν ἀπόφασιν φρονιμωτέραν καὶ διέ-

τάξεν ἀναψυκτικὰ μὲν εἰς τὰς ἐξαφθείσας, θερμαντικὸν δὲ τέτον εἰς τὰς ψυχρανθείσας ἐκ τῆς συζητήσεως, ἐξήγησε συγγνώμην, ἐπλήρωσε τὴν λίραν καὶ φιλομειδῆς καὶ ὑποκλινέστατος τὰς συνώδευσεν ἀπερχομένας μέχρι τῆς κλίμακος.

Ὅταν κατήρχοντο, ὁ ἕτερος τῶν ὑπασιπιστῶν καυχώμενος ἐπὶ ἐμπειρίᾳ τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου καὶ συχνὰ γνωμολογῶν ὡς φιλόσοφος, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὰς τρεῖς Χάριτας :

— Βλέπετε, κυρίαί μου, ὅτι ἡ παρατήρησίς μου ἦτο ὀρθοτάτη ;

— Ποία ἐξ ὧν ; Μὰς εἶπες τόσας.

— Ὅτι οἱ ἄνδρες ἀγνούμενοι ζημιοῦνται πάντοτε· ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες ὅσον ἀγνοῦνται, τόσον περισσότερον κερδίζουν.

Νεύσας ὁμως κρυφίως πρὸς τὴν θρασυτέραν, ἥτις τῷ ἔρριψε βλοσυρότατον βλέμμα, προσέθεσε διορθῶν τὸ σφάλμα του :

— Ὑπάρχουν ὁμως καὶ γλυκύταται ἐξαίρέσεις.

Ἐν Κων/λει, 1909.

ΓΕΩΡΓ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Αἱ τρομεραὶ ἐρωτήσεις τῶν μικρῶν

Ἡ μικρά.— Πές μου, μαμά, εἰν' ἀλήθεια αὐτὸ ποῦ μοῦλεγες προχθές, πῶς οἱ ἄγγελοι ἔχουν φτερὰ καὶ πετοῦν ;

Ἡ μαμά.— Βέβαια, παιδί μου. Οἱ ἄγγελοι εἶνε τοῦ θεοῦ· ἔχουν φτερὰ καὶ πετοῦν.

Ἡ μικρά.— Μὰ τότε, μαμά, θὰ πετᾷ καὶ ἡ Μαρούλα, γιατί ἀκουσα τὸν μπαμπὰ νὰ τῆς λέη πῶς εἶνε ἄγγελος . . .

Ἡ μαμά.— Βεβαίωτατα, παιδί μου ! . . . Θὰ πετᾷ ξη ἀμέσως, αὐτὴ τὴ στιγμὴ μάλιστα ! . . .